

Jubileumi kötetek

Tízféle jubileumi kiadvány készül a Kossuth Könyvkiadónál a Tanácsköztársaság közelgő 50. évfordulójára. Lennek a magyar tanácskormányhoz intézett leveleit, táviratait és beszédeinek a magyarországi proletárdiktatúrával kapcsolatos részleteit tartalmazza. A Magyar Tanácsköztársaságról címmel megjelenő gyűjtemény, amely a miniatűr kötetek sorát gazdagítja. A Tanácsköztársaság idejéből való plakátok gyűjteményét album nagyságú formában adják ki: a 48 művészi plakát-reprodukciónál Bíró Mihály, Vértés Marcell, Nemes-Lampérth József, Uitz Béla és más jeles kortársművészek készítették 1918-1919-ben.

A proletárdiktatúra történetének első átfogó, minden fontos — katonai, diplomáciai államszervezési — részleteit kiterjedő tudományos feldolgozását adják közre Hajdú Tibor tollából. A magyarországi tanácsköztársaság címmel. Hetés Tibor munkája a Magyarországi forradalmak krónikája, amely az 1918-1919-es események vezető politikusainak írásait, beszédeit, visszaemlékezéseit, valamint a külföldi kortárs-politikusok megnyilatkozásait tartalmazza. Münnich Ferencnek a Magyar Tanácsköztársaságról szóló könyve anyagát felesége gyűjtötte össze és Lipnai Ervin hadtörténetész előszavával rendezték sajtó alá.

Hasznos esték

(Tudósítónktól.)

Nem tétlenkednek a pusztamérgesi emberek a téli napokon. Téli estéken sem. A közeljövőben a Rizling Termelőszövetkezetben elnökválasztásra kerül sor. Elve a termelőszövetkezeti demokrácia adta lehetőségekkel.

most faluszerte elnökjelölő gyűléseket tartanak, még-hozzá januárban. Megkérdezik ezeken a találkozókon a tagságot, hogyan is akarja az ideit esztendő, s kit tart a legmértőbbnek a vezetői posztokon Mert a jövő hónapban már, február elején,

megtartják a zárszámado közgyűlést is. Március elején pedig kezébe veszi a közös gazdaság irányítását az új, titkos szavazás útján megválasztott, szövetkezeti vezetőség.

Nagy érdeklődés előzi meg a legközelebbi sorra kerülő színi előadást. Január 19-én, vasárnap este a művelődési házban az ORI rendezésében a Szabin nők elrablása című zenés bohózat kerül színre, a Budapesti Művészegyüttes előadásában.

Népszerűek azok az előadások is, amelyeket a nők akadémiája keretében tartanak a faluban. Eddig már három ilyen rendezvényt látogattak, hallgattak végig a pusztamérgesiek, amelyek a gyermeknevelésről, a tisztaságról, a helyes étkezésről, a megfelelő érintkezési formáról, valamint a családi ünnepekről, a régi hagyományokról szólnak az előadók. Esténként 36-38 ember gyűjt össze a művelődési otthonban. Legutóbb január 8-án tartották a nők akadémiáját a legközelebbi pedig január 15-én, amikor is a falu történetéről, fejlődéséről Lőkör Forenc tanácselnök számolt be.

Molnár Katalin

Körből négyszög

Ki nem ismerte — még nem is olyan régen — a kör-alakú dobozban elhelyezett, Mackó nevű — és néhány más márkájú — ömlesztett sztanioiba csomagolt sajtót? S aki ismerte, tudja: a hat sajtószelvény pontosan illett a dobozba, vagy a tászkába, s bizonyosak lehettünk abban, hogy a dobozba helyezett sajtószelvények mozdulatlanul maradtak.

Az új esztendőben azután változás következett. Nem a szelvény sajtó minőségében, mert az továbbra is jó, hanem a doboz alakjában. A kerek, praktikus alakú doboz négyszögletűvé vált, ami még nem lett volna baj. Elvégre, haladni kell a korról, s ha valamit ma jobban, korszerűbben lehet csomagolni, mint tegnap, hát rajta, s jöjjön az új csomagolási módszer, az új doboz. Ebben az esetben azonban

újítás nem sikerült. Legfőképpen azért nem, mert a Mackó-sajtószelvény továbbra is körkörös alakú maradt. Ez viszont azzal a következménnyel járt, hogy a sajtószelvények elvezették „elhelyezkedési stabilitásukat”, s alakjuk a legkülönfélékben deformálódnak, miután állandóan „sétálnak” a dobozban.

A Mackó elnevezésű ömlesztett sajtó új dobozával kapcsolatban tehát meg kell állapítani: a régebbi megoldás volt a jobb, a már említett okoknál fogva. De ha már mindenáron újítani kell, akkor a tartalom is idomuljon a formához, ebben az esetben a sajtószelvény alakja is legyen az öket befogadó dobozhoz hasonló. Természetesen az sem válna az új Mackó-sajtódobozok hátrányára, ha — a korábbi, kerek dobozokhoz hasonlóan — szebben volnának díszítve. Így minden bizonytalansággal eldobhatók is lennének.

P. I.

Mechanizmus és nyelvtanfolyam

Olykor a legváratlanabb példák bizonyítják, hogy tényleg mennyire megpezdült a gazdasági vezetők gondolkodása. Azt már jól tudjuk, hogy mi minden kitaláltak az új cikben, s azt is, hogy miképp járnak piacnézőbe, határon innen és határon túl. Az azonban még a mechanizmus-ügyek legavatottabb ismerőinek is újdonsággal szolgálhat, hogy már nyelvtanfolyamok is „szervezetnek” vállalati költségen.

Pestről jött a hír — a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat munkatársai hozták —, hogy egynemely fővárosi gyárigazgató tanárokat szerződötetett nyelvkurzusok vezetésére. S nemcsak az oktatók díjazására utalt ki szép számú forintot, de még könyveket s egyéb szövegraportó felszerelést is vettett, sőt, még az üzem legotthonosabb szobáit is átengedte a tanóráknak.

Mindezt pedig azért, hogy külföldi jövés-menésre alkalmasabb embereket legyenek, olyan munkatársai, akik anyanyelvükön szólnak még a „külszavak” tárgyalópartnerrel.

Ha nem térülne meg más úton-módon ezek a kiutalt forintok, biztosan nem a különféle nyelvórákat finanszíroznák velük, s legotthonosabb szobákba is akadna egyéb vendég. Úgy látszik azonban — s mint a hír hozói mondták, egyre több helyen látszik úgy —, hogy mind a műszakiak, mind a munkások taníttatása nagyon is kifizető; népszerűbben szólva — megéri!

Szólni pedig csak azért szoltunk erről, hogy ha jónak látjuk, alkalomadtán a szegei gyárak, üzemek vezetői is szánjanak majd e nemes célra egy kisebb összeget. Jó példa ez a pesti — legyen is akkor ragadós...

A. L.

Afus Ali és társai

Hazánkban az üzemi csemegezőlő-termesztésnek nincs jelentős múltja. Sőt, a sok telepítés után a szőlőtermesztés összes területéből csak 5 százalékkal részese-dik. Megtalálható nagyüzemekben és kiskertekben egyaránt. Igaz, exportra is küldenek, főleg Gyöngyös vidékéről, de a mezőgazdasági természeti exportnak a csemegezőlő csak nagyon kis hányadát jelenti. A magyar-azatát ott találjuk, hogy az árutermelő nagyüzemek korábban nem rendelkeztek elegendő telepítéssel, az újabbak pedig most fordulnak termőre. De kevés volt a bevonható exportképes fajta is. A közismerten kiváló, de késői érésű Afus Ali, Hamburgi-muskotály csak az ország déli részén érik be biztonságosan. A korai érésű Csabagyöngye pedig méltatlan mellőzésben részesült hazánkban. Az utóbbi öt esztendőben telepített szőlőkben leginkább vitatható értékű fajták találhatók.

visznek eladásra. Pedig a szegei kiskertek nagyon híresek árutermesztésükről. A róssa, szamóca, cseresznye a városon kívül messzi piacokra is eljut. Ha az vitatható is, hogy a csemegezőlő a háztáji kertekben találja meg az otthonát, az már vitathatatlán, hogy a kiskertek szaporítóanyag-igénye nagy és ezt az igényt leginkább megbízhatatlan kontárok elégítik ki. Az új fajtatörvény tiltja az ellenőrizetlen szaporítóanyagok terjesztését, ám azt is elvárjuk, hogy az új hasznos fajtákat ne csak a nagyüzemek kapják meg az Ültetvénytermelő Vállalattól, hanem jusson a kistermelőknek is.

Szegeden is található több kertgazdasági társulás, de szakzszerű szervezett szaporítóanyag-ellátással sem szőlő, sem más gyümölcsfajták tekintetében nem rendelkeznek. Ezen változtatni kellene. A háztáji kertek oltványellátásának megjavítására nagyon csekély a remény. A legtöbb visszaélés ezen a téren történik. Pedig Szegednek és a délvideknek természetesen adottsága nagyon alkalmas arra, hogy a szamócahoz, vagy az őszibarackhoz hasonlóan a kiskertekben a csemegezőlő-termesztés jó gazdára találjon. Mert való igaz, a csemegezőlő kézi munka igénye nagy. Esős évszakban a nagyüzemi termesztés könnyen ráfizetéses lehet. Ám a kiskertekben házikertekben megfelelő és elegendő munkaerő áll rendelkezésre, ami a kora őszi napokban leginkább kihasználatlan.

Elsősorban a tulajdonosoknak kell cselekedniük, s munkájukhoz a mezőgazdasági osztály támogatást ad, a szakörök szervezését, megalkulását, munkáját elősegíti. Az iparnak is van törzseszteni-olajja. Igaz, a D4K-

10 kiskerti traktor nagyon jól sikerült kisgép. De inkább csak a 2-10 holdas területek megművelésére alkalmas, illetve gazdaságos. Nincsen kiforrott konstrukció még hazánkban a pár száz négyszögletes háztáji kertek munkájának gépesítésére. Pedig ezeket a gépeket külföldön már nagyban és viszonylag olcsón gyártják.

A csemegezőlő termesztése, különösen a mi vidékünkön megérdemli azt a figyelmet és kevés fáradságot, amellyel a fent elmondott feladatok megvalósítása jár, mert egyrészt értékes a gyümölcs, másrészt külföldön és hazai piacokon jó áron értékesíthető, ugyanakkor a szegei táj kiskert-tulajdonosait sok örömhöz, kiegészítő jövedelemhez juttatja.

Fehér Károly

A lányok háza széljárta helyen áll. Frissen befröcsköl falai ott magasodnak a „kettes” kórház mögött, s a látogatóknak, aki be akar lépni a zöld körfüggönyvel védett ajtaján, félig beépített telkek mellett, járda-nem-szegélyezte utakon kell a három emeletnyi magas épülethez kanyarognia.

Igaz, a lányok háza széljárta helyen áll — frissen elkészült vaskerítése alig-ha állja útját a jeges lehelő léglökéseknek —, de odabent, a zöld körfüggöny mögött, mégis barátságos a meleg. A külső is, meg az anyyi helyen ritka-vendég belső is...

A Kenderfonó és Szövőipari Vállalat leányosztályának külső melegét az ablakok alatt elhelyezett konvektorok adják. (Hogy olykor hiába kattintgatják egyiket-másikat? Kettőzött erővel lódog addig a „többiek” lángja.) A fontosabbik, a belső meleg azonban nem a gázcsöveken érkezik. Az ott csiholódik jóságunk szavakból, örömet szerző tettekkel a fényesre mázolt ajtók mögött.

Szeptember elseje óta nyílnak-csukódnak ezek az

ajtók a szálló jövő-menő leánylányok kívánsága szerint. Eleinte, persze, volt néhány hangosabb kilincszörrenés is, hiszen idő kellett, míg a sokfelől jött szőlőlányok, kurtaszoknyás ipari tanulók megszokták a szép épülethez illő rendet, de újabban már nemigen kell szigorúbban szólni. Wéber Mihályné gondnoknőnek. A három emelet 130 benépesítője megszokta, hogy mind a négyzetméteres szobákban, mind a beszélgető, főző, vasaló helyiségekben rendnek kell lennie.

Rendnek — munkaterven, házirenden, fegyelmi szabályzatban alapuló „kollegiumi” rendnek. S rend is van! Reggel kellő időben ébresztő, aztán az ipari tanulóra tanóra, és így tovább, a szigorúan betartott program szerint. Még a városba kiszaladgálni sem lehet „gondolok egyet” — alapon! Kimenő idejük van a szállóban lakóknak, s ezt a terminust az ipari tanuló sorból munkaköszönő lett nagylányoknak is be kell tartaniuk. Este 11 óra — ez a hazatérés végso-edeje; s ha valaki ennél is tovább akar kapun kívül maradni, akkor azt csak előzőleg kért engedéllyel teheti.

A szállófégyelem betartását egyébként a gondnoknő Marika néni kívül még mások is ellenőrzik: Szegfű Lászlóné és Fröh Miklósné, akik mindketten — akár-csak Marika néni — diplomás tanárnők, „felvértezték” a szokatlan szakmához szükséges szigorral, rendteremtési ismeretekkel...

Gondot azért okoznak a lányok. Főképp a frissen bekerült — az ország minden részéből összetoborzott — ipari tanulókkal kell sokat foglalkozni, megtanítani őket az együttélés meg a szakmatanulás legfontosabb szabályaira. Az iskolából kikerülők azután újabb lélekcsiszolgálatra várnak. El kell többek között magyarázni nekik, hogy a hónap elején kézbevert fizetés nemcsak hatszáz forintos pulóverek vásárlására való de élni, megélni is tudni kell belőle, s éppígy arra is rá kell döbenteni őket, hogy az a nagyon várt felnőtt-kor apróbb-nagyobb kalandcskál alkalomadtán tény-

leg egy életre szóló, nagyon megbánt kalandokká válnak.

A sok tennivalót nem is bírni egyedül a három „tanárnéni”. Hogy munkájuk könnyebbé váljon, önkormányzati bizottságot alakítottak a szállóbeli lányok. Bizottságot, amely „kormányoz”, fegyelmez, amelynek határozataira mindenkinek hallgatni kell. Már arra is volt példa, hogy ez az öttagú bizottság helyettesítette a nevelőket. Ahogy mondják, nem volt rendbontás az ő „uralkodásuk” idején sem...

Vendéglátás, udvarlófogadás? Apukák, anyukák persze jöhetnek, s a komoly szándékú kísérgetők, gyűrűs völgyének szintén átülhetnek a jól őrzött kúszóbót. De amolyan nagyobb jövés-menésre nem volt még példa a szálló majd fél éves történetében.

Azaz, hogy olykor megiscsak felkeresi a szép épületet egy fiúcsapat. A MAV Nevelőintézetének kékruhás lakói jönnek el a kijelölt délutánokon, s nem egyéb okból, mint azért, hogy a szálló ifjabb lakóival együtt táncolni tanuljanak. Mert még tánciskola is működik a leányosztályon.

Hogy ezek után tényleg jó-e a négyzetméteres szobák lakóinak lenni? Aljlon itt befejezőként — s összegező véleményként is — két kislány, a csökmői Báthory Teri, meg a foktói Korsós Kati meg a fiktív véleménye: „Igen, jó itt nekünk, igazán otthon érezzük magunkat!”

Hát úgy nagyjából ilyen szálláshely ez, a széljárta helyen álló lányok háza...

Akác László

„Föltaláltam magamat...”

— Te érted ezt? — Mit? — Emlékszel, annak idején Galamb Balázs be-adta az újítást... — Emlékszem, nagy híre volt. Azt mondták, komoly dolog, jókora summa van benne. Meg hogy nem is csak újítás, hanem való-ságos találmány. — Aztán hoz-záragadt valahogy a dologhoz a fő-osztályvezető ne-ve. Ugy kezdtek emlegetni: benne van a Becskereki is. Már akkor maglepötem, hogy-hogy utólag? Utólag ő is hoz-zájította a ma-gadét?

— Miért ne? — Kolumbusz is föl-jedezte Amerikát, aztán mégse az ő nevében fut! — De itt ennél is többről van szó, Kovácskám! A pénzről, illetve a pénzen való osz-tozásról. Arról nem is beszélve, hogy most meg már benne van a főmérnök is. A Galamb Balázs— Becskereki duóból szépen trió lett időközben; dr. Vöcsök is pénz-magot kap, úgy bizony!

— Hát ez fan-tasztikus! Eddig azt hittem, hogy az újítás csak ad-dig tart, amíg ki-találják, — Egy csudát! A kitaláláson van a hangsúly. Ehhez pedig, ugye nevek kellene. Külön-ben ez nem is új dolog... — ? — Karinty már rég megírta: „Föltaláltam ma-gam. Megyek és bejelentem a ta-lálmányi hivatal-nak!” Hát itt sincs szó egyéb-ről. Vannak, akik nem faradnak a kísér-letekkel, csak föltalálják magu-kat és ezt, termé-szetesen, bejelen-tik. Aztán meg... — ...odatart-ják azt a dolgot két kezüket az ezresekért.

S. M.

Hotel Délibáb

A hajdúszoboszlói gyógy-fürdő területén megkezdtek a Délibáb Szálló építését. Gyorsított ütemben dolgoz-nak, hogy a nyári fődényben átadhassák rendelteté-sének a 130 férőhelyes ho-telt.